

Nr 800

Av herr Christenson i Malmö, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 150, med förslag till taxeringsförordning, m. m.

I proposition nr 150 föreslås en ny taxeringsorganisation. Remissinstanserna har varit ganska kritiska mot 1955 års taxeringssakkunniga, när det gällde förslaget om heltidsanställda taxeringsassistenter. Den proposition, som förelagts riksdagen, är inte heller tillfredsställande, när det gäller det folkliga inflytandet i taxeringsnämnderna.

Riksdagen anhöll i en skrivelse den 13 maj 1950, nr 219, med anledning av vissa motioner, att Kungl. Maj:t måtte, med beaktande av vad bevillningsutskottet anfört i sitt betänkande nr 46 till samma års riksdag, låta verkställa en allsidig och förutsättningslös utredning rörande taxeringsförfarandet och taxeringsprocessen. Utskottet angav i nämnda betänkande såsom viktigaste mål för en sådan reform att nå ökad effektivitet i taxeringsarbetet med tillika ökade garantier för rättssäkerheten.

Kungl. Maj:t föreslog i en proposition till 1955 års riksdag vissa ändringar i taxeringsförordningen m. fl. författningar. Förslagen innebar betydelsefulla ändringar i taxeringsförordningens bestämmelser om uppgifter till ledning vid egen och annans taxering, om granskning av handelsböcker, anteckningsskyldighet och annan s. k. taxeringsrevision samt om eftertaxering. De nya bestämmelserna avsåg att ge taxeringsmyndigheterna vidgade befogenheter och ökade möjligheter till kontroll.

1955 års taxeringssakkunniga har i enlighet med sina direktiv framlagt förslag till en ny organisation för taxeringsarbetet i första instans, i vilken beslutanderätten utövas av taxeringsnämnder med ungefär samma sammansättning som nu men med gransknings-, kontroll- och expeditonsarbetet överfört på heltidsanställda taxeringsassistenter och biträden till dessa. Prövningsnämnderna skulle enligt förslaget ombildas till renodlade besvärinstanser, inför vilka det allmännas representanter och de skattskyldiga skall processa som likaberättigade parter. Under 1954 handlades av prövningsnämnder omkring 125 000 taxeringsärenden.

Vid en undersökning 1953 konstaterades, att över 1,3 miljoner skatteavvikelser meddelats av taxeringsnämnderna. Atskilliga av dessa avvikelser har tillkommit på grund av skrivfel i deklARATIONERNA eller andra felaktigheter på grund av svårtolkade deklARATIONSBLANKETTER, men de flesta avvikelserna torde böttna i taxeringsnämndernas arbetssätt. Den begränsade tid, som står till förfogande för deras granskningsarbete, gör, att detta

oftast blir ytligt och schablonmässigt samt att man inte hinner med att tillse, att taxeringarna bringas i överensstämmelse med skatteförfattningarna, rådande praxis och förefintliga prejudikat.

Nedbringandet av dessa massavvikelser och därav föranledda otaliga överklaganden kräver en effektivisering av det grundläggande arbetet i den första instansen. Av utomordentlig vikt är, att gällande författningar tolkas riktigt, men framför allt kräves gott omdöme, praktisk erfarenhet och stor lokalkännedom hos nämndernas ledamöter. Då skönstaxeringar ifrågasättes, har de folkvalda ledamöterna en viktig uppgift att fylla.

Taxeringsarbetet i första instans måste så gestaltas, att det inger förtroende och skapar förståelse hos de miljontals skattskyldiga, vilkas deklARATIONER skall granskas. För vinnande av detta syfte och skapande av ökad rättssäkerhet bör i den nya taxeringsorganisationen det folkliga inflytandet få ett kraftigare underlag än som kommit till uttryck i propositionen. Arbetsuppgifterna måste därför närmare preciseras i den första instansen.

Taxeringsnämndens folkvalda ledamöter bör med häradsrätterna som förebild — vilka genom sin förankring i det svenska folket på ett lyckligt sätt tillvunnit sig och kunnat under århundradens lopp bevara allmänhetens förtroende — utvecklas till en taxeringsnämndemannainstitution, som intar en central ställning inom taxeringsorganisationen. Taxeringsarbetet bör icke bedrivas som ett fritidsuppdrag på kvällarna, vilket nödvändiggör, att en skälig dagsersättning bör utgå till ledamot av taxeringsnämnd.

För att stärka rättssäkerheten bör den skattskyldige äga rätt att företräda inför taxeringsnämnd för att meddela upplysningar eller förebringa den utredning, som han kan finna erforderlig för att ernå en riktig och rättvis taxering. Vid ifrågasatt frångående av deklARATIONER skall ärendet föredras inför en beslutför taxeringsnämnd. Denna skall ock äga rätt att själv tillkalla sakkunnig. Denna befogenhet bör således inte anförtros åt ordföranden.

De taxeringssakkunniga har i fråga om prövningsnämnderna framhållit, att dessa är granskande och dömande organ, samt erinrat om att prövningsnämndernas opartiskhet ifrågasatts från allmänhetens sida. De sakkunniga anser, att denna uppfattning saknar grund. I vissa remissyttrandena har detta uttalande bl. a. gett anledning till att förslag framförts, som gått ut på att landskamreraren icke bör vara ordförande i prövningsnämnden utan att detta uppdrag bör anförtros åt en person, som icke på grund av sin tjänst är knuten till taxeringsorganisationen. Man synes närmast ha syftat på domstolsledamot.

En dylik lösning förefaller framkomlig, men man måste samtidigt göra klart för sig huruvida en domstolsledamot (härads hövding, borgmästare,

rådman eller ledamot i överinstans) har möjlighet att förena ordförandeskapet i prövningsnämnd med sin oftast mycket krävande ordinarie tjänstgöring. Med hänsyn till svårigheten att inom en trängre krets i måhända vissa residensstäder erhålla personer till ordförande i prövningsnämnd eller suppleant för denne, bör som kvalifikationsgrund anges, att till ordförande och suppleant må utses allenast den som i domarämbete må nyttjas.

Ordförande i prövningsnämnd, liksom suppleant för denne, bör såsom hittills utses av Kungl. Maj:t. För att stärka det folkliga inflytandet på beskattningens område bör övriga ledamöter utses på det sätt som är föreskrivet för val av ledamot till riksdagens första kammare.

Frågan om kammarrättens decentralisering efter de former, som på tillfredsställande sätt genomförts beträffande hovrätterna, bör närmare utredas. Förläggning av kammarrätten till olika orter i landet skulle innebära lättnader i olika avseenden för de skattskyldiga och underinstanserna och möjliggöra en närmare kontakt inom beskattningens område. Härigenom skulle även bättre förutsättningar skapas för en övergång till muntligt förfarande, om detta skulle anses vara realiserbart. — Även frågan om en begränsning av fullföljden av mål till regeringsrätten bör samtidigt övervägas. En förenkling av taxeringsproceduren till tre instanser, d. v. s. taxeringsnämnd, kammarrätten och regeringsrätten, är eftersträvansvärd.

Riksdagen har krävt en förutsättningslös utredning rörande taxeringsförfarandet och taxeringsprocessen och ökade garantier för rättssäkerheten. Det allmänna kräver allt större tributer av de enskildas inkomster i skatt, och ur psykologisk synpunkt är en folkligt förankrad taxerings- och prövningsnämnd av utomordentligt stor betydelse. När en taxeringsorganisation skapas, bör den främsta stråvan vara, att organisationen från början får förtroende bland de skattskyldiga. Taxeringssystemets organisation måste byggas på rättssäkerhetens grund. Detta mål kan vinnas, om taxeringsproceduren från början i största möjliga utsträckning får skatteminstols karaktär.

Under återopande av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte *dels* i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en snabbutredning angående decentralisering av kammarrätten och begränsning av fullföljden av mål till regeringsrätten *och dels* antaga följande förslag till *taxeringsförordning*, såvitt angår nedan angivna paragrafer i det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget.

Propositionens förslag

12 §.

1 mom. I länen . . . fyra år.

Motionärens förslag

12 §.

1 mom. Prövningsnämnd i län

skall bestå av ordförande samt ytterligare minst fyra och högst åtta ledamöter eller, om nämnden skall sammanträda å avdelningar, fyra ledamöter å varje avdelning. För ordförande och ledamöter skola finnas lika många suppleanter. Ordförande och suppleant för denne utses av Kungl. Maj:t för en tid av fyra år. Övriga ledamöter och suppleanter väljas för en tid av fyra år på sätt är föreskrivet för val till ledamot av riksdagens första kammare. Till ordförande och suppleant för denne må utses allenast den, som i domarämbete må nyttjas.

För den . . . hos nämnden.

Suppleant äger närvara vid provningsnämndens sammanträden samt deltaga i dess överläggningar.

I länen . . . provningsdistriktet.

Ledamot eller . . . taxeringsnämnd.

2 mom. Hos provningsnämnd . . . allmänna ombudet.

För den . . . hos nämnden.
Suppleant må . . . tillstädeskomma.

I länen . . . provningsdistriktet.
Ledamot eller . . . taxeringsnämnd.

2 mom. Hos provningsnämnd . . . allmänna ombudet.

15 §.

Vid behandling . . . sakkunnig.
Då fråga . . . i länet

61 §.

1 mom. Taxeringsnämnds sammanträden . . . ordföranden.

15 §.

Vid behandling . . . sakkunnig.
Då fråga är om biträde åt taxeringsnämnd, äger nämnden själv tillkalla den sakkunnige, nämnden finner lämpligast.

61 §.

1 mom. Taxeringsnämnds sammanträden . . . ordföranden. Önskar skattskyldig företräda inför taxeringsnämnd då hans deklaration behandlas av nämnden, skall taxeringsnämndens ordförande i god tid

Vid ... ledamöter.
 2 mom. Taxeringsassistent ... beslut.
 3 mom. I de ... besluten.
 4 mom. Sammanträde... taxering.
 5 mom. Taxeringsintendenten ... skyldigheten.

underrätta honom om tid och plats för sammanträdet.

Vid ... ledamöter.
 2 mom. Taxeringsassistent ... beslut.
 3 mom. I de ... besluten.
 4 mom. Sammanträde ... taxering.
 5 mom. Taxeringsintendenten ... skyldigheten.

Stockholm den 17 oktober 1956

Carl Christenson
 i Malmö

Nr 801

Av herr **Kollberg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 150, med förslag till taxeringsförordning, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 606 i Första kammaren)

Stockholm den 16 oktober 1956

Gustaf Kollberg

Sven Wedén

Ragnhild Sandström

Sigfrid Löfgren